kurių dalis sidabruota, 178. Didžiąją monetų dalį sudarė Elbingo bei Rygos šilingai (Švedija, Kristina ir Gustavas Adolfas), sidabriniai pusantrokai (11), Prūsijos sidabriniai pusantrokai, šilingai (Georgas Vilhelmas) (3). Tarp lietuviškų monetų didžiąją dalį sudaro šilingai (33), kaldinti Zigmanto Vazos, be to, rasta dar jo kaldintų - 2 dvidenariai, 2 grašiai, 9 pusantrokai, 1 šeštokas, 2 trečiokai, Žygimanto Augusto kaldinti 2 sidabriniai denarai, 2 dvidenariai, 5 Aleksandro Jogailaičio tik denarai, 1 Stepono Batoro trečiokas.

Sprendžiant iš monetų, kapinyne laidota XVI-XVII a.

Eugenijus Svetikas

DIDŽIASALIO PLOKŠTINIS KAPINYNAS

Didžiasalio kaimas yra Lazdijų rajone, 4 km į PR nuo Leipalingio. Kaimo V pakraštyje, sąsmaukoje tarp Baltojo ir Juodojo Bilso ežerų buvo kalva, vadinama Bilsakalniu. 1982 m. pavasarį, tiesiant kelią Didžiasalis-Vilkanastrai, buldozeriu buvo nustumta P kalvos dalis (apie trečdalis). Darbų metu buvo aptikti žmonių kaulai, tačiau apie tai jokioms kultūros paminklų apsaugos įstaigoms nepranešta. 1982 m. birželio mėn. Alytaus kraštotyros muziejui kasinėjant gretimuose Kaziulių ir Dulgininkų kaimuose, vietos gyventojai pranešė, kad minėtos kalvos šlaite matosi žmonių kaulų.

Alytaus kraštotyros muziejus ištyrė likusią kalvos dalį - 245 m^2. Rasta 10 kapų (4 vyrų, 1 moters, 3 vaikų-paauglių ir 2 nenustatyti. Iš jų kapai Nr. 1, 2, 9 suardyti.

Visi mirusieji laidoti skobtiniuose karstuose, aukštielninki, ištiestomis kojomis. Vienų mirusiųjų rankos padėtos ant dubens, kitų ištiestos palei šonus, o dar kitų viena ranka sulenkta ir

padėta ant dubens arba juosmens srityje, o antra ištiesta palei šoną. Visi kapai orientuoti V kryptimi.

Vyrai palaidoti kapuose Nr. 2, 6, 8, 10. Jiems į kapą dažniausiai dėta peilis ir diržas. Kape Nr. 2 peilis (23 cm ilgio) padėtas prie dešiniojo dubenkaulio. Kape Nr. 6 peilis (20 cm ilgio) padėtas taip pat dešinėje pusėje, žemiau dubens, lygiagrečiai su šlaunikauliu. Šiame kape rastos dar dvi sagtys: žalvarinė sagtis (4,4x3,8 cm) - dešinėje juosmens pusėje, geležinė sagtis (3,5x2,5 cm) - žemiau kairiojo dubenkaulio. Kape Nr. 8 peilis (12 cm ilgio) padėtas nebūdingoje vietoje - kairėje galvos pusėje, virš petiės. Šalia peilio rastas ir žalvarinis apkalas (2x0,8 cm). Kape Nr. 10 šalia kairės rankos dilbio aptikta tik geležinė sagtis (5,3x3 cm).

Kapinyne rastas tik vienas moters kapas. Kape Nr. 1 aptikti 2 žalv. žiediniai antsmilkiniai. Dešinėje galvos pusėje - dvinaris (abiejų narių skersmuo 3,3 cm), ant kurio abiejų dalių užmauta po du nedidelius žiedelius. Kairėje galvos pusėje - vienanaris (skersmuo 3,4 cm), ant kurio taip pat užmauti du žiedeliai.

Kapuose Nr. 3, 4 ir 5 palaidoti vaikai-paaugliai. Kape Nr. 3 kairėje juosmens pusėje rasta geležinė sagtis (4x2 cm), o po apatiniu žandikauliu - neaiškios paskirties žalvarinė plokštelė (2,5 x2 cm). Kape Nr. 4 radinių nerasta. Kape Nr. 5 krūtinės srityje rasta sidabrinė moneta (skersmuo 1,4 cm, svoris 0,184 g; nedidelis gabaliukas nutrupėjęs), kurios vienoje pusėje vytis, kitoje stulpų vartai.

Kape Nr. 7 (mirusiojo lytis nenustatyta) ant kairiojo šlaunikaulio rasta geležinė sagtis (3,5x2,7 cm). Kiek žemiau (apie 8 cm) nuo sagties, taip pat ant šlaunikaulio aptiktas odinis kapšelis (piniginė?), kurio viduje buvo įdėtos dvi monetos ir švininė

plokštelė (2,1x1,8 cm, sv. 5,83 g). Deja, viena iš monetų, kurios buvo išlikusi tik nuolauža, konservavimo metu sunyko. Antroji - Aleksandro Jogailaičio sidabrinis denaras (skersmuo 1,3 cm, svoris 0,092 g; nedidelis monetos galiukas nutrupėjęs). Be to, prie kairiojo šlaunikaulio aptiktas ir peilis su medinėmis kriaunomis (ilgis 20 cm).

Suardytame kape Nr. 9 radiniai išsimėtę įvairiose kapo vietose. Šiame kape rasta: akmeninis verpstelis (skersmuo 3,2 cm), žalvarinė sagtelė (2,6x1,5 cm), odinis kapšelis, kurio viduje buvo įdėta žalv. sidabrinė moneta (skersmuo 1,4 cm, svoris 0,312 g). Monetos priklausomybė nenustatyta.

Kapinynas datuotinas XV-XVI a. pradžia.

Tyrinėjimų medžiaga rodo, kad Užnemunėje XV a. buvo sodybų ir kad jos gyventojai laikėsi panašių laidojimo papročių, kaip ir kiti Lietuvos gyventojai.

Eugenijus Svetikas

LEIPALINGIO PLOKŠTINIS KAPINYNAS

Kapinynas yra Leipalingio miestelio V dalyje, 100 m į P nuo kelio Leipalingis-Veisiejai, 100 m į V nuo dešiniojo Seiros upės kranto, 0,4 ha dydžio kalvoje, pailgoje ŠV-PR kryptimi. P kapinyno dalis sunaikinta kasant žvyrą.

1982 m. Alytaus kraštotyros muziejus kapinyne ištyrė 350 m^2 plotą. Rasta 101 XVI-XVII a. kapas: 33 vyrų, 26 moterų ir 42 vaikų-paauglių.

Mirusieji laidoti aukštielninki, ištiestomis kojomis, įvairiai sudėtomis rankomis. Visi mirusieji palaidoti PV, V kryptimi. Tik kape Nr. 43 mirusysis orientuotas R kryptimi. Kai kuriuose